

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Glastuinbouwlocatie Rijsenhout, Haarlemmermeer

9 april 2002

1231-52

ISBN 90-421-0966-1
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	3
2. HOOFDPUNTEN VAN ADVIES	4
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	5
3.1 Probleemstelling.....	5
3.2 Doel.....	5
3.3 Besluitvorming.....	6
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	7
4.1 Algemeen.....	8
4.2 Ontwikkeling van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief en het voorkeursalternatief.....	8
4.2.1 Water en bodem.....	9
4.2.2 Landschap en cultuurhistorie	10
4.2.3 Natuur	11
4.2.4 Verkeer en ontsluiting.....	11
4.2.5 Energie, CO ₂ en afval	12
4.2.6 Leefomgeving en bebouwing.....	12
4.2.7 Ontwikkeling en beheer	13
4.3 Nulalternatief.....	13
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILEU	13
5.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling.....	14
5.2 Te beschrijven effecten.....	14
5.2.1 Water en bodem.....	15
5.2.2 Landschap en cultuurhistorie	15
5.2.3 Natuur	15
5.2.4 Verkeer en vervoer.....	16
5.2.5 Energie en CO ₂ en afval	16
5.2.6 Leefomgeving en bebouwing.....	16
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	17
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	17
8. EVALUATIEPROGRAMMA	17
9. VORM EN PRESENTATIE	18
10. SAMENVATTING VAN HET MER	18

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 februari 2002 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Kennisgeving in het Regionale Weekblad en het Haarlemsch Dagblad d.d. 8 februari 2002.
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Stivas De Meerlanden-Amstelland heeft het voornemen om in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer gefaseerd een (duurzaam) glastuinbouwgebied bij Rijsenhout te ontwikkelen van in totaal 300 ha netto (ca. 500 ha bruto) gelegen tussen de A4, de Geniedijk, de Aalsmeerderweg en de Vennerweg.

Hiervoor moet de gemeente Haarlemmermeer (bevoegd gezag) een aantal bestemmingsplannen herzien. Voor de wijziging van die bestemmingsplannen wordt conform het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) bijlage C categorie 11.3 een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Bij brief van 6 februari 2002 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie op 8 februari 2002².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie heeft bij het opstellen van haar advies naast de startnotitie de beschikking gehad over een aantal documenten die in de geraadpleegde bronnen (pag. 22 van de startnotitie) worden genoemd, alsmede de Waterkan-senkaart van het Waterschap Groot-Haarlemmermeer (vastgesteld op 28 september 2001) en het Waterbeheersplan 2000-2004 van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN ADVIES

De Commissie acht in het op te stellen MER voor het glastuinbouwgebied Rijnshout de volgende punten het meest van belang:

- Een heldere formulering van de ambities en (mede als gevolg daarvan) concrete en toetsbare doelen voor het glastuinbouwgebied. De Commissie adviseert om in ieder geval de volgende punten in (duurzaamheids)ambities en vervolgens in doelen te vertalen, alsmede een prioriteitsstelling te geven voor waar deze conflicteren of synergie kunnen vertonen:
 - waterhuishouding;
 - cultuurhistorische elementen: mate van bescherming en functionele versterking van de Geniedijk en bijbehorende elementen als onderdeel van de Stelling van Amsterdam;
 - recreatief medegebruik;
 - energieverbruik;
 - verkeer en ontsluiting;
 - overig ruimtegebruik en lopende planvorming (bedrijventerreinen, beperkingen vanwege Schiphol, Park van de 21ste eeuw).
- Deze doelen dienen zo veel mogelijk gekwantificeerd te worden. Ook moet aangegeven worden hoe dit zich verhoudt tot de streefwaarde van 300 ha netto glas.
- De fasering van de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied, dit mede in verband met de mogelijkheden tot realisatie van/draagvlak voor collectieve voorzieningen (infrastructuur, waterberging, gietwater, landschappelijke aankleding, energie en CO₂); motivering van waarom op korte termijn voor een deel van het plangebied (70 ha netto) een artikel 19 WRO-procedure gevolgd wordt en welke concrete ambities en doelen daarvoor dan gaan gelden, alsmede de relatie tot het op te stellen Masterplan.
- Er dient een watertoets te worden uitgevoerd waarbij de volgende aspecten speciale aandacht behoeven:
 - de benodigde waterberging in relatie tot de toename van het verhard oppervlak en de bestaande, geringe maalcapaciteit;
 - de gevolgen van de verminderde toevoer van regenwater naar het oppervlaktewater (opvang in bassins) in relatie met de verziltingsbestrijding; de gevolgen voor de waterkwaliteit in relatie met lozingen van nutriënten (grondteelt en spuiwater) en de emissies van bestrijdingsmiddelen.
- De Commissie beveelt aan voor dit glastuinbouwgebied een MMA op inrichtingsniveau te ontwikkelen met een hoog ambitieniveau ten aanzien van duurzaamheid. Vanuit dit MMA kunnen terugvalopties aan worden gegeven tot een (minder) duurzaam basisalternatief (vergelijk startnotitie) voor onderwerpen die door STIVAS en de gemeente niet direct kunnen worden aangestuurd.

Verder adviseert de Commissie bijzondere aandacht te besteden aan een goede samenvatting van het MER, die zelfstandig leesbaar is, duidelijk kaartmateriaal en de essentiële (kwantitatieve) informatie bevat.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

Beschrijf voor welke ruimtebehoefte en voor welk type bedrijven het glastuinbouwgebied wordt gerealiseerd. Ga hierbij in op:

- de noodzaak tot hervestiging van bedrijven naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen die elders, met name in de Aalsmeerregio, plaatsvinden;
- de areaalbehoefte voor de ontwikkeling van de huidige bedrijven;
- regionale herstructureringsbehoefte van de glastuinbouw.

Geef ook de (milieu)redenen aan waarom deze overloop op de specifieke plaats van deze glastuinbouwlocatie opgevangen moet worden.

Ga in op de fasering van de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied, dit mede in verband met de mogelijkheden tot realisatie van collectieve voorzieningen (waterberging, gietwater, energie en CO₂).

Motiveer waarom op korte termijn voor een deel van het plangebied (70 ha netto) een artikel 19 WRO-procedure gevolgd wordt en welke concrete ambities en doelen daarvoor dan gaan gelden.

3.2 Doel

In de startnotitie is als doel van het voornemen geformuleerd: *" het gebied Rijssenhou te ontwikkelen als een duurzame glastuinbouwlocatie, passend binnen het beleid om Aalsmeer en Amstelveen (en Uithoorn en Oud-Rijssenhou) te ontlasten en ruimte te bieden voor (regionale) herstructurering van bestaande glastuinbouw. Een nevendoeel van de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied Rijssenhou is het leveren van een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en groeiende behoefte van inwoners van stedelijke gebieden aan ruimte voor natuur, landschap en openluchtrecreatie. Daarnaast dient de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied de verdere versterking van een hoogwaardig woon- en werkmilieu in de Haarlemmermeer, omdat het een economisch belangrijke sector is. "*

Er wordt gestreefd naar een grootschalig en duurzaam glastuinbouwgebied (bruto 500 hectare) waarbij plaats is voor netto 300 ha nieuwe glastuinbouw.

De Commissie adviseert om in ieder geval voor de volgende punten concrete en toetsbare doelen te beschrijven: waterhuishouding, (collectieve) gietwatervoorziening, bescherming en functionele versterking van cultuurhistorische waarden, natuur- en landschapsontwikkeling en recreatief medegebruik, verkeer en ontsluiting, (collectief) energieconcept, duurzame energieopwekking (en afval), woon- en werkmilieu en kansen voor en noodzaak tot vestiging van glastuinbouwgerelieerde bedrijvigheid.

De te stellen ambities/doelen dienen ook te worden afgezet tegen de doelstellingen volgens het Besluit Glastuinbouw Wet milieubeheer (en het Glami-convenant). De doelstellingen volgens het Besluit kunnen worden beschouwd als de autonome ontwikkeling voor bestaande bedrijven, derhalve als minimumbasis. Van een nieuw te ontwikkelen glastuinbouwlocatie mag worden verwacht dat deze beter zal kunnen scoren dan volgens de huidige praktijkomstandigheden het geval is.

Daarin staat ondermeer dat bedrijven hun energieverbruik per m² moeten terugdringen met gemiddeld 20 % in 2010 ten opzichte van 2000. Op energiegebied is tevens het Glami-convenant van belang met de doelstelling voor tuinbouwbedrijven dat 4% van hun energieverbruik in 2010 duurzaam moet worden ingevuld.

Een doelstelling voor het MMA zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat nieuwe bedrijven op de nieuwe locatie voldoen aan de energienormen voor 2010 of dat ze significant beter scoren dan de vigerende normen.

De Commissie vraagt ook in te gaan of en in welke mate de doelen vertaald zullen worden naar een programma van eisen dat de tuinders door de projectorganisatie zal worden opgelegd voor bijvoorbeeld water en energie ter waarborging van het voorkomen van negatieve effecten.

3.3 Besluitvorming

Uit reeds genomen en voorgenomen besluiten moeten de essentiële randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) worden afgeleid, die gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd.

Hierbij dient uitgegaan te worden van het Besluit Glastuinbouw dat voor glastuinbouwbedrijven regels stelt aan het gebruik van energie, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen. Wat betreft het Besluit Glastuinbouw en het Glami-convenant wordt verwezen naar wat hierover in § 3.2. aan de orde is gesteld.

Er dient aangegeven te worden of er in (de omgeving van) het plan- en studiegebied gebieden liggen, die (op grond van milieuaspecten) een speciale status in het beleid hebben of krijgen.

Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan het cultuurhistorisch belang van de Geniedijk als onderdeel van de Stelling van Amsterdam (1875-1920) die geplaatst is op de UNESCO Werelderfgoedlijst, zoals de startnotitie reeds aangeeft.

Er wordt gewerkt aan een ruimtelijke visie voor de Stelling als geheel. In dit verband dient bij de provincie Noord-Holland te worden nagegaan in hoeverre in het studiegebied werken van de Stelling op de provinciale monumentenlijst zijn geplaatst. Tevens dient contact met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg opgenomen te worden die momenteel een visie ontwikkelt op de precieze omvang van het in dat kader te beschermen gebied. Aangegeven dient te worden welke consequenties dit kan hebben voor de ontwikkeling van alternatieven.

Ga in op de ruimtelijke ontwikkelingen die gepland zijn in en in de omgeving van het gebied en de juridische/planologische status daarvan, zoals de N201 en de aansluiting op de A4, ruimtelijke ontwikkeling rondom knooppunt N201/A4, de verbreding van de A4, het Park van de 21ste eeuw en de aansluiting op het Amstelgroen Gebiedsperspectief⁵, het bedrijventerrein A4zone West, de mogelijke parallelle Kaagbaan, eventuele mogelijkheden van groot-schalige waterberging e.d. en de wijze waarop deze (kunnen) doorwerken bij de inrichting van het plangebied.

Geef aan hoe de streefwaarde van 300 ha netto glas zich verhoudt met ruimtelijke claims voor de andere functies, mede gelet op verwevingsmogelijkheden met deze functies.

Aangezien de voorgenomen activiteit belangrijke gevolgen kan hebben voor de waterhuishouding van het gebied, dient de Watertoets⁶ te worden uitgevoerd.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de herziening van het vigerende bestemmingsplan(nen) door de gemeenteraad van Haarlemmermeer. Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdpad de vaststelling van het herziene bestemmingsplan geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren. Geef in dit kader de plaats en bedoeling van het voorgenomen Masterplan aan.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

⁵ Zie reactie nr. 8 (bijlage 4) van de gemeente Aalsmeer.

⁶ Bij ieder ruimtelijk plan moet een watertoets worden uitgevoerd. Hierbij kan de Handreiking Watertoets (oktober 2001) een leidraad bieden.

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het verdient aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en in de gebruiksfase (gebruik en beheer).

Aangegeven dient te worden op welke wijze het plangebied gefaseerd ontwikkeld wordt ter waarborging van de gestelde doelen en volgens welk tijdpad.

4.2 Ontwikkeling van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief en het voorkeursalternatief

Volgens de Commissie ontbeert de startnotitie concreet geformuleerde ambities. Wel bieden § 3.3 (Uitgangspunten) en § 3.4 (Alternatieven en bouwstenen) van de startnotitie een aantal goede aanknopingspunten. Daarbij aansluitend stelt de Commissie voor om invulling te geven aan een hoog ambitieniveau voor het milieu, dat zal leiden tot een Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA). Omdat het MMA toetsbaar moet zijn, moeten in het MER de (milieu)doelen concreet worden gemaakt (zie ook § 3.2).

Het MMA moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

Het voorkeursalternatief kan samenvallen met het MMA. Indien de initiatiefnemer voor de realisatie van een specifiek onderdeel afhankelijk is van derden, en geen zekerheid bestaat met betrekking tot het halen van de ambitie, kan voor dat onderdeel een terugvaloptie worden benoemd. Daarbij vraagt de Commissie om de afweging rondom de keuze voor de terugvalopties te beargumenteren (eerst MMA formuleren en daarna de eventuele afwijking aangeven). Alleen daar waar het voorkeursalternatief afwijkt van het MMA dient dit en het onderscheid in effecten ervan in het MER te worden beschreven.

De Commissie acht de uitwerking van andere alternatieven niet noodzakelijk. Wel kunnen binnen de relevante opties per aspect (zoals bijvoorbeeld de ontsluiting of de gietwatervoorziening) alternatieve inrichtingsmogelijkheden bestaan. De Commissie vraagt in dat geval een beschrijving van de voor het milieu positieve en negatieve verschillen en hoe die meewegen in de afwegingen die leiden tot de uiteindelijke keuze in het plan.

Voor de ontwikkeling van het MMA kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een hoog ambitieniveau voor:

- een samenvoegen tot een groen/blauw raamwerk van groenstroken en waterenheden en recreatieve zones;
- benadrukking historische (kavel)patronen en (open) zichtlijnen in het bijzonder rond de Stelling van Amsterdam/Geniedijk; een ruime open ruimte houden rond deze Stelling;
- het samenvoegen van interne en externe ontsluiting;
- energiebesparing, met name duurzame energie-opwekking zowel collectief als op individuele basis (zie ook § 3.2).

De Commissie beveelt aan om in verband met de bijzondere omstandigheden die de vele ruimtelijke aanspraken en ruimtelijke plannen betreffen, de onderstaande hiërarchie van aspecten te hanteren in het ontwerp van het MMA en de beschrijving van het plan. Ga daarbij in op het volgende:

4.2.1

Water en bodem

Gezien de situering van deze glastuinbouwlocatie (lage bemalingscapaciteit en een laag percentage waterberging) acht de Commissie het noodzakelijk uitgebreid aandacht te besteden aan de wateraspecten (mede in relatie tot de 'Wartertoets'). De belangrijkste aspecten die daarbij naar voren moeten komen, zijn:

- mitigatie en compensatie van toename van het verhard oppervlak door extra waterberging, rekening houdend met de prognoses voor tenminste 2050 ten aanzien van klimaatveranderingen en daarmee samenhangende aspecten in waterbeheer (toename regenval in de winter, vermindering regenval in de zomer); de door de provincie genoemde 11% voor stedelijk gebied moet worden opgevat als een indicatie die door neerslag/afvoermodellering nader moet worden gekwantificeerd;
- beperking en/of vermijden van negatieve invloed op het (diepere) grondwater door het onttrekken van grondwater voor koelwater en/of voor de bereiding van gietwater;
- de beïnvloeding van peilstijgingen op het drainwater van grondteelt en daarmee op de recirculatie;
- realisatie GGOR (Gewenst Grond en Oppervlaktewater Regiem) en Waternood (WATERSysteemgericht Normeren Ontwerpen en Dimensioneren), een en ander conform de waterbeheersplannen van het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Waterschap Groot-Haarlemmermeer, zowel voor het plangebied zelf als voor de bredere omgeving;
- mogelijkheden voor de realisatie van voldoende gietwatervoorziening al dan niet collectief (ook in droge zomers);
- mogelijkheden voor realisatie van rioleringsaansluitingen ook voor bedrijfswater (spui- en drainwater) en afstromend water van verhard oppervlak;
- mogelijkheden voor de realisatie van voldoende zuiveringscapaciteit voor het verhoogde aanbod van afvalwater⁷;

⁷ Zie reacties nr. 3 en 10 (bijlage 4) van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

- maatregelen om verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater door lozingen van nutriënten (kasgrondteelt), bestrijdingsmiddelen (mede via de lucht en daarop volgende depositie) en het infiltreren van brijnlozingen van omgekeerde osmose naar grondwater te voorkomen;
- maak een inrichtingsschets van het waterhuishoudkundig systeem waaruit het peil in het watersysteem blijkt, de ligging en de afmetingen van de waterpartijen, inclusief de vormgeving van de waterpartijen (ecologische inrichting);
- stel een waterbalans op en geef ondermeer aan wat de beschikbare maalcapaciteit is (mm/etmaal);
- beschrijf hoe de inrichting van het watersysteem is/kan worden gecombineerd met de inrichting van het voorland/ de inundatievlakte van de Geniedijk, de openbare groenzones en natuurelementen;
- de mogelijkheden om de waterhuishouding te optimaliseren. Hierbij valt te denken aan peilverhoging om de kwel te bestrijden;
- geef op basis van de functiegeschiktheidskaart uit de Waterkansenkaart aan welke deelgebieden ongeschikt, geschikt te maken dan wel geschikt zijn voor glas, wonen en bedrijven. Geef aan in hoeverre daarbij rekening wordt gehouden met het aspect wateroverlast door intense buien.

4.2.2 Landschap en cultuurhistorie

De Geniedijk doorsnijdt de Haarlemmermeerpolder en begrenst het plangebied. Het gebied aan de zuidzijde kon onder water gezet worden (inundatievlakte) via een sluis in de Ringvaart (bij het fort Aalsmeer) en het Voorkanaal. Het gebied aan de noordkant van de dijk hoorde bij de 'binnenkant' van de Stelling die droog moest blijven. De Geniedijk is als inundatiekering in de Haarlemmermeer de duidelijke begrenzing tussen 'binnen' en 'buiten' in de Stelling. Juist in het plangebied is dat onderscheid duidelijker dan elders.

Geef een duidelijke visie op de inpassing van de Geniedijk als onderdeel van de Stelling van Amsterdam als een sturend principe bij het ontwerp van de inrichting van het beoogde glastuinbouwgebied⁸. Daarbij moet worden aangegeven om welke elementen het gaat en welke rol die in de planvorming gaan spelen. Ook dient te worden aangegeven hoe wordt ingespeeld op de (concept) ruimtelijke strategie van de provincie Noord-Holland. Deze gaat voor het plangebied voornamelijk uit van een verbreed Voorkanaal en twee langgerekte moeraszones in de lengterichting van de polder.

Het concept van het Park van de 21e eeuw kruist het plangebied van de glastuinbouwlocatie. In het MER dient op inrichtingsniveau duidelijk gemaakt te worden hoe het een en ander wordt vormgegeven en op elkaar afgestemd, ook op het Amstelgroen Gebiedsperspectief⁹, en hoe de realisering van dit

⁸ Zie reactie nr. 7 (bijlage 4) van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

⁹ Zie reactie nr. (bijlage 4) van de gemeente Aalsmeer.

park binnen het plangebied gekoppeld kan worden aan de ontwikkeling van de glastuinbouw.

Verder is van belang te beschrijven hoe wordt omgegaan met de specifieke elementen van de Haarlemmermeerpolder: verkaveling, openheid, zichtlijnen. Omdat de openheid voor een groot deel zal verdwijnen, zijn zichtlijnen belangrijk voor de koppeling van het plangebied aan de omgeving. Naast de genoemde elementen kunnen ook waardevolle boerderijen aanwezig zijn (zie Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland).

Geef uit landschappelijk oogpunt tevens aan in hoeverre er mogelijkheden bestaan om gietwaterbekkens te clusteren. Het gaat om een verkenning van de mogelijkheden om 'groene' gietwaterbekkens (dat wil zeggen met begroeiende taluds) te realiseren.

4.2.3 Natuur

Beschrijf in eerste aanleg hoe het plangebied kan worden ingepast in de regionale natuurstructuur. Geef vervolgens aan en werk deze uit in hoeverre voor het plangebied eigen natuurdoelen worden nagestreefd, zoals de inrichting van natuurvriendelijke oevers en bermen van vaarten en wegen, een natte zone langs de Geniedijk, (afzonderlijke) poelen voor amfibieën en de gewenste ecologische verbinding via het Park van de 21ste eeuw, Westeinderplassen en het Amstelgroen Gebiedsperspectief.

4.2.4 Verkeer en ontsluiting

Beschrijf:

- de externe ontsluiting van het plangebied. Ga daarbij in op de ontwikkelingen en de besluitvorming over de ligging en aansluiting van de N201 op de A4;
- de benodigde interne ontsluitingsstructuur, de functies van de verschillende wegen en de calamiteitsroute. Beschrijf in hoeverre nieuwe wegen worden aangelegd en/of bestaande wegen worden aangepast. Geef van de wegen in het plangebied een dwarsprofiel weer;
- de samenstelling van het verkeer en vervoer als gevolg van de voorgenomen activiteit. Ga in op aantallen ritten van bewoners, werknemers en bedrijfsverkeer, de verdeling in tijd en tevens op de herkomsten en bestemmingen;
- de aard en de omvang van het verkeer naar veilingen e.d. en via welke routes wordt gereden; ook de mogelijkheden voor ondergronds transport naar veiling en/of Schiphol zouden in dit kader aan de orde kunnen komen;
- op welke punten er sprake kan zijn van toenemende verkeersonveiligheid en welke maatregelen gericht op het bevorderen van de verkeersveiligheid genomen worden;
- een optimale fietsstructuur, vrijliggende fietspaden, zowel vanuit utilitair als recreatief opzicht, let hierbij mede op de verkeersveiligheid in relatie tot het vrachtverkeer in het plangebied;
- op welke wijze sluipverkeer zal worden vermeden;

- welke keuzes er gemaakt worden ten aanzien van mogelijkheden tot beperking van mobiliteit en beschrijf het gebruik van centraal vervoersmanagement;
- op welke wijze de wegen en bermen worden vormgegeven (breedte in verband met grote vrachtwagencombinaties voor aan- en afvoer van producten). Wanneer de bermen ook ruimte moeten bieden voor infrastructurele voorzieningen (zoals buizen voor warmte/gaslevering, CO₂-voorzieningen), neem dit dan mee in het ontwerp.

4.2.5 Energie, CO₂ en afval

Beschouw wat betreft energie en CO₂ de volgende mogelijke bouwstenen:

- hoe inhoud kan worden gegeven aan het gebruik van duurzame energiebronnen;
- welke mogelijkheden er zijn om de (rest)vraag efficiënt op te wekken, zoals:
 - decentrale WKK (in clusters; individueel) met rookgasreiniging, eventueel in combinatie met energiewinning uit (rest)afval;
 - het gebruik van aquifers voor warmteopslag;
 - restwarmtegebruik uit bestaande bedrijven;
 - een WKK-centrale die CO₂ en energie levert aan het glastuinbouwgebied en aan bedrijven en kantoren op bijvoorbeeld het geplande Schiphol Logistics Park net ten Noorden van de Geniedijk.
- Geef een zodanige beschrijving van de energie- en CO₂-voorziening van de glastuinbouw in het gebied dat daaruit blijkt welke mate van zuinigheid en duurzaamheid wordt bereikt; ga in op de inzet van fossiele energiebronnen op een milieukundig optimale wijze;
- geef inzicht in nieuw gebruik van aquifers en de wisselwerking met het bestaande aquifergebruik onder vermelding van het provinciaal beleid voor aquifers;
- beschrijf de collectieve voorzieningen ten aanzien van energie en CO₂ en de ruimte en infrastructuur die hiervoor nodig is;
- beschrijf het emissieniveau van CO₂ en NO_x;
- beschrijf de maatregelen die gelet op het ambitieniveau aanvullend zijn op het gebied van energiehuishouding bovenop de te behalen energiedoelen 2002 en 2010 van het Besluit Glastuinbouw; geef aan wat de ambitie voor duurzame energie na 2010 zal zijn;
- beschrijf de mogelijkheden voor synergie met andere functies (zoals nieuwe kantoren en bedrijventerreinen) in de directe nabijheid of logistieke functies;
- beschrijf de wijze waarop met afvalverwijdering wordt omgegaan.

4.2.6 Leefomgeving en bebouwing

Beschrijf:

- een doordacht ontwerp van hoe de bestaande woongebieden in Rijsenhout specifiek worden ingepast in het nieuwe glastuinbouwgebied (bijvoorbeeld met een brede, groene en waterbufferzone, fiets/wandelontsluiting, visuele beleving, lichthinder);

- de omvang en situering van de glastuinbouw en omliggende (geplande) bedrijventerreinen, alsmede het doelgericht plaatsn van type teelten in het plangebied (op kaart) en de mate waarop dit invloed heeft op de beleving van lichthinder; welke specifieke (aanvullende) maatregelen worden getroffen om de lichthinder (verder) te beperken;
- de mogelijkheden tot recreatief gebruik, mede in relatie tot het Park van de 21ste eeuw;
- de mogelijke consequenties van de geluidscontouren van Schiphol (ondermeer op de mogelijkheden voor bouw van bedrijfswoningen bij de kassen);
- de maximale bouwhoogten; mogelijkheden voor dubbel grondgebruik;
- de eventuele bijzondere bouweisen (bijvoorbeeld ten aanzien van beeldkwaliteit);
- de mate van bebouwing van het plangebied (bruto/netto glasoppervlak, verhard/onverhard oppervlak).

4.2.7 **Ontwikkeling en beheer**

Geef aan op welke wijze de ontwikkeling en het beheer van het glastuinbouwgebied vorm krijgen, de beoogde ambities en doelen gewaarborgd worden en nadelige (milieu)effecten beperkt worden.

Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Aangegeven moet worden welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen op het vlak van waterhuishouding en gietwater, duurzame energie, landschapsontwikkeling en cultuurhistorische elementen, natuur.

4.3 Nulalternatief

Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen tot 2015 (zie ook paragraaf 5.1).

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILEU**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling (2015) hiervan, moet worden beschreven. Neem bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling de milieudoelen 2002 en 2010 van het Besluit Glastuinbouw en het Handboek milieumaatregelen als basis.

De Commissie beveelt aan om de bestaande situatie (2002) te gebruiken als referentiesituatie voor de vergelijking van de alternatieven. Op basis hiervan wordt een objectief beeld verkregen van de effecten die ontstaan door het voornemen.

Ook positieve effecten (van clustering) bij een projectmatige vestiging van glastuinbouw (voorgenomen activiteit) ten opzichte van de autonome ontwikkeling tot 2015 dienen aan bod te komen.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen.

5.2 Te beschrijven effecten

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- per milieugevolg moet worden beschreven of het omkeerbaar is;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld het verdwijnen van oude bedrijven en opstanden, die vervangen worden door nieuwe en minder milieubelastende bedrijven, binnen het plangebied en elders in regio Aalsmeer);
- expliciet dient te worden ingegaan op mogelijke conflicten met andere functies in het (aangrenzende) gebied;
- expliciet dient te worden ingegaan op mogelijkheden van synergie bij bijvoorbeeld de energievoorziening;
- behalve directe effecten moeten ook de effecten van andere ruimtelijke ontwikkelingen in het (aangrenzende) gebied (zoals Park van de 21ste eeuw, bedrijventerreinen, parallelle Kaagbaan, recreatief medegebruik) worden beschreven;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van actuele basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- kwantitatieve beschrijving van water, gietwater, (duurzame) energie, verkeer en kwalitatieve (maar waar mogelijk een kwantitatieve) beschrijving van natuur en landschap, verglazing van het gebied en lichthinder, recreatieve aspecten.

5.2.1

Water en bodem

Beschrijf de waterkwantiteit kwantitatief, de waterkwaliteit kwalitatief:

- de huidige waterhuishoudkundige situatie en besteed ondermeer aandacht aan de huidige peilen, grondwaterstanden (zowel ondiep als diep), grondwaterstroming (richting en snelheid), kwel en infiltratie en de omvang van de berging die nu in het gebied aanwezig is;
- de huidige en toekomstige kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en de waterbodem; besteed daarbij ondermeer aandacht aan nutriënten, zoutgehalte en gewasbeschermingsmiddelen;
- de geologische opbouw van de bodem, vooral vanuit het oogpunt van wijzigingen in het watersysteem (peilverandering, wateraanvoer) en de aanleg van gietwatersysteem;
- de bodemdaling ten gevolge van inklinking en eventueel toename in kwel;
- de invloed van het (eventueel) doorgraven van afsluitende lagen;
- de oppervlaktewaterpeilen, de grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit;
- beschrijf voor het grondwater de effecten op het diepere grondwater door koelwateronttrekking en door injectie van brijnlozingen;
- de waterstromen in het gebied (de hoeveelheden water die moeten worden ingelaten, de berging, de afvoer bij piekbelasting, de benutting van het regenwater voor begieting, de vraag naar leidingwater, de waterbehandeling in het gebied bij regenwaterbassins);
- het peilbeheer in het gebied en aangrenzende terreinen.

5.2.2

Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf en illustreer op welke wijze de Geniedijk en de bijbehorende elementen worden ingepast en hoe deze waar mogelijk functioneel worden versterkt.

Geef een beeld van de verdere autonome ontwikkeling van het plangebied en de (bebouwde) omgeving, de gevolgen van het voornemen voor deze elementen en waarden in kwalitatieve termen en gebruik daarbij kaartbeelden en fotomontages (met reële bouwhoogten). Geef verder aan in hoeverre en op welke manier met de voorgestelde inrichting de gestelde ambities gehaald worden.

5.2.3

Natuur

Beschrijf de bestaande milieutoestand, de autonome ontwikkeling en de milieueffecten voor het aspect natuur/groenstructuur, met aandacht voor de (toekomstige) aanwezigheid, verspreiding en aantasting van voor het studiegebied eventueel kenmerkende plantensoorten en (toekomstige) groenzones, zoals het Park van de 21ste eeuw.

Aandacht dient te worden geschonken aan het mogelijk voorkomen van planten- en diersoorten in het studiegebied, die op grond van nationaal of internatio-

naal beleid een beschermde status hebben (o.a. op basis van de Natuurbeschermingswet¹⁰).

5.2.4 Verkeer en vervoer

Op basis van de in § 4.2.4. gevraagde informatie dienen de volgende effecten beschreven te worden:

- de verandering van de verkeersbewegingen en de verkeersveiligheid op de wegen in het plangebied en voor zover relevant daarbuiten.

5.2.5 Energie en CO₂ en afval

Beschrijf:

- de toekomstige netto CO₂-emissies, inclusief eventuele levering van CO₂
- het toekomstige energieverbruik (uitgaande van de energieverbruikdoelen uit het Besluit Glastuinbouw als minimumbasis);
- het aandeel duurzame energie, verbijzonderd naar de in te zetten duurzame energiebronnen;
- mogelijke synergie met andere functies (zoals nieuwe kantoren, bedrijven);
- de hoeveelheid afval die ontstaat en hoe het (gescheiden) wordt verwerkt.

5.2.6 Leefomgeving en bebouwing

Geef in het bijzonder aan in hoeverre in de toekomst de kern Rijsenhout (geheel) wordt omsloten door tuinbouwkassen en bedrijventerreinen en op welke wijze in een adequate inpassing en afscherming wordt voorzien.

Ga tevens in op:

- mogelijkheden van recreatief (mede)gebruik;
- emissies (zoals bestrijdingsmiddelen) via de lucht op omliggende (woon) gebieden;
- de huidige en toekomstige geluidssituatie, de huidige en toekomstige zicht-, licht- en reflectiehinder¹¹. Ga hierbij ook in op het aantal gehinderden.

¹⁰ De Natuurbeschermingswet vormt bij soortbescherming het uitgangspunt, maar ook moet beoordeeld worden of er soorten in het gebied voorkomen die beschermd worden op grond van de Vogel- en/of Habitatrictlijn, alsmede de conventies van Bern, Bonn en Ramsar. Het bevoegd gezag zal dienen te beoordelen of er een ontheffing op grond van artikel 25 Natuurbeschermingswet aangevraagd zal moeten worden. Indien dat het geval is dient het MER te beschrijven:

- of er andere bevredigende oplossingen bestaan;
- of afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- of er redenen zijn van - onder andere - groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (Zie daartoe de AMvB *Besluit Ontheffingen en Vrijstellingen Natuurbeschermingswet*, artikel 2 a tot en met e.), die een ontheffing mogelijk zouden kunnen maken.

¹¹ Zie reacties nr. 1, 9 (bijlage 4).

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referenties (bestaande situatie in 2002 en autonome ontwikkeling in 2015) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten en de financieringsbronnen dan wel actoren voor de realisatie van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit; de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeenteraad van Haarlemmermeer moet bij het besluit voor de herziening van het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een selectief evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een evaluatieprogramma op te nemen.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal gebruiken, alle gebruikte topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen en een schaal van 1:25.000 of groter gebruiken;
- het MER te voorzien van een duidelijke overzichtskaart van het plangebied in zijn (wijde) omgeving, waarop tevens lopende plannen en te verwachten ontwikkelingen worden aangegeven.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven;
- de relevante (samenwerkingsverbanden van) actoren en financieringsbronnen voor de diverse alternatieven of alternatieve opties;
- belangrijke leemten in kennis.